

یک پیشه نورچشمی چگونه کار می کند؛ نگاهی به امتناع خودروسازان از قیمت‌های مصوب در عین دریافت امتیازات الوان

صنعت «نارنجی»

شرق؛ پاسخ گروهی از خودروسازان به حمایت دولت و مجلس از صنعت خودروی داخلی، سرپیچی از قیمت‌ها بوده است؛ آن‌هم در شرایطی که اخبار حاشیه‌ای برخی خودروها، قاب خودروهای داخلی را با ابهام و پرسش مواجه کرده است. باز هم تعرفه سنگین واردات خودرو و افزایش حقوق ورودی خودرو تا ۱۷۱ درصد، پیش‌بینی درآمد بالای دولت از تعرفه واردات خودرو، عرضه غیراصولی خودرو در بورس کالا، مونتاژ گران‌قیمت خودرو در ایران و اعطای امتیاز واردات خودرو به خودروسازان و… هیچ‌کدام مانع از افزون‌طلبی خودروسازان نشده و حالا آنها زیر بار قیمت‌های مصوب شورای رقابت نمی‌روند و هزاران خریدار خودرو را سردرگم کرده‌اند.

این در حالی است که حقوق گذشته مصرف‌کنندگان در بازار خودرو سال‌هاست شعار تریبون‌های مختلف شده اما در عمل باز هم انحصار بازار و ده‌ها امتیاز ریز و درشت دیگر خودروسازان را راضی نکرده و بعضا به بهانه خصوصی بودن زیر بار قیمت‌گذاری دولتی نمی‌روند. این در شرایطی است که کارشناس معتقدند نمی‌شود خودروسازان انحصار بازار و امتیازات الوان را از دولت بگیرند اما نوبت قیمت‌گذاری که می‌شود بگویند به دولت ارتباطی ندارد!

تداوم ابهام قیمت خودروهای کارخانه‌ای

قیمت مبهم خودروهای فروخته‌شده در سامانه عرضه یکپارچه خودرو بسیاری از مشتریان را سردرگم کرده است. ماجرا از این قرار است که خودروسازان حاضر نمی‌شوند به قیمت‌های مصوب شورای رقابت تن بدهند و مشتریانی که خودروهای مدنظر خود را با نرخ شورای رقابت خریداری کرده‌اند بعضا با قراردادهایی با قیمت‌های متفاوت روبه‌رو شده‌اند.

خودروسازان در قراردادهای خود بندهای حقوقی متعددی قید کرده و تاکید کرده‌اند که اگر مشتری تن به نرخ‌های مدنظر آنها ندهد، فروش خودرو به آنها منتفی می‌شود. در این بلبشو همه خریداران و مصرف‌کنندگان خودرو گرفتار رفتار خودروسازان در نادیده‌نگاشتن حقوق مصرف‌کنندگان شده‌اند. حضور در بازار بدون رقیب نیز مانورهای آنان را همواره تقویت کرده است. ممنوعیت واردات خودرو کاسبی بازار خودروهای خارجی را سکه کرد و اخیرا فاینشال‌تایمز در گزارشی با اشاره به اینکه تحریم کمر صنعت خودروسازی را خم کرده است، نوشت که بهای خودروهای خارجی مدل ۲۰۱۷ در بازار ایران شش برابر بهای جهانی همان خودرو اما مدل ۲۰۲۳ است!

حضور در چنین بازاری آتقدر جذاب است که زرمکارون و شیرین‌عسل هم سودای ورود به بازار خودرو را در سر داشتند.

وقتی نمودار اقتصادی در این فضا ترسیم می‌شود و سودآوری نیز در ابهام است و منطق مشخصی را نشان نمی‌دهد، حتما اوضاع آتقدر در احتمالات شیرین

در غیاب اراده سیاسی

ادامه از صفحه اول

در این یادداشت کوتاه به نکاتی درباره چرایی وقوع این وضعیت تلخ اشاره می‌شود:

۱- مهم‌ترین و شاید نقطه کانونی برنامه هفتم، هدف‌گذاری رشد اقتصادی هشت‌درصدی است. رقمی تکراری از برنامه چهارم به بعد. اقتصادی که البته میانگین رشد آن در چهار دهه اخیر حدود دو درصد، در یک دهه اخیر ۰٫۲ درصد و تا یکی، دو سال آخر برنامه ششم تنها ۰٫۷۶ درصد بوده است. اما اگر بخواهیم خوش‌بین باشیم و رویاپردازی کنیم و به گذشته کاری نداشته باشیم، سؤال این است که منابع مالی لازم برای رشد هشت‌درصدی چقدر است و قرار است چگونه تامین شود؟ در «بند الف- ماده ۳» برنامه آمده است که «وزارت اقتصاد دارایی مکلف است با همکاری… منابع مالی لازم برای رشد اقتصادی هشت درصد را از بازار سرمایه، بازار پول، سرمایه‌گذاری خارجی، مولدسازی و فروش اموال و دارایی‌ها و منابع صندوق توسعه ملی تهیه و به تصویب شورای اقتصاد برساند. متوسط سالانه سرمایه‌گذاری (تأمین مالی) خارجی حداقل ۱۰ میلیارد دلار تعیین می‌شود. چنان‌که مشخص است، جز رقم ۱۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی عدد دیگری دراین‌باره

بگذارد. در آن شرایط خودروسازی می‌تواند با ادعای خصوصی بودن قیمت‌گذاری کرده و دولت را از دخالت در قیمت‌گذاری منع کند، وگرنه نمی‌شود که موقع تصویب تعرفه‌های بالای وارداتی خودروساز از دولت حمایت تبلیذ و موقع قیمت‌گذاری مدعی شود که دولت حق دخالت ندارد! با مقاومت شورای رقابت این بار خودروسازان از در دیگری وارد شدند و خواهان عرضه خودروهای خود در بورس و کشف قیمت آن در بورس کالا شدند. اتفاقی که به گفته بسیاری از کارشناسان بورس غیراصولی و «من‌درآوردی» است و در هیچ جای دنیا کالایی نهایی در بورس کالا عرضه نمی‌شود؛ چراکه اصولا بورس کالا محل عرضه مواد اولیه و کالاهای ممکن است و نه کالای ناهمگونی مثل خودرو یا مسکن.

به هر تقدیر خودروسازان توانستند مدتی دولت و مجلس را راضی کنند که خودروهای خود را در بورس کالا بفروشند و در آنجا سود قابل توجهی کسب کنند، اما این روال دوام نداشت و با وجود آنکه وزارت اقتصاد و سازمان بورس از آن حمایت کردند، عرضه خودرو در بورس کالا به محاق رفت و اکنون مهر در گزارشی از احتمال توقف دائمی عرضه خودرو در بورس کالا نوشته است. از روزی که بورس کالا اطلاعیه عرضه این خودروها را منتشر کرد، نهادهای مختلف ازجمله شورای رقابت و وزارت صنعت، معدن و تجارت در نامه‌های مختلفی تاکید کردند که نهایتا عرضه خودرو از طریق بورس کالا و با قیمت‌های تعیین‌شده در بورس (قیمت خودرو را شورای رقابت و سازمان حمایت تعیین می‌کنند) غیرقانونی است، بلکه در صورت عرضه، شرکت مورد پیگرد قانونی نیز قرار می‌گیرد.

با این حال برخی دست اندرکاران خودرویی اعلام کردند که عرضه در بورس قانونی است و به‌هیچ‌وجه از این تصمیم خود برنمی‌گردند. مجموع این کشمکش‌ها سبب شده که برخی زیر بار مصوبه شورای رقابت نروند و همین مسئله خریداران زیادی را سردرگم کرده است.

ایران خودرو؛ مشتریان درباره قیمت‌ها دچار سو-تفاهم شده‌اند

گرفتاری‌های قیمت‌گذاری برای خودروهای عرضه‌شده در سامانه یکپارچه فروش خودرو به همین جا ختم نمی‌شود و پس از اینکه خودروسازان ملزم به اضافه‌کردن برخی استانداردهای اجباری به محصولات خود شدند، قیمت ۲۸ محصول ایران خودرو تغییر کرد و مشتریان می‌گویند دعوت‌نامه‌هایی برای برخی ارسال شده و با کم و زیاد کردن قیمت‌ها، مدل بالاتر فاکتور شده است.

خودروی دنا یکی از خودروهایی است که مشتریان زیادی را به چالش قیمت کشانده است. بر اساس مصوبه فروردین شورای رقابت، قیمت دنایلاس ۲۸۱میلیون و۳۳۷هزارو ۴۳۸ تومان تعیین شد که پس از مصوبه دوم و اصلاح قیمت‌ها در ۱۶ خرداد، بنا شد ۴۳میلیون و۸۶۱هزارو ۳۹۴ تومان از قیمت این خودرو کم شود و قیمت نهایی این خودرو به ۲۳۷میلیون و۵۷۶هزارو ۴۴ تومان رسید. قیمت دنایلاس توربو هم بر اساس مصوبه فروردین شورای رقابت، ۳۹۰میلیون و۹۸۴هزارو ۸۶۵ تومان تعیین شده بود که پس از مصوبه دوم و اصلاح قیمت‌ها در ۱۶ خرداد، مقرر شد ۱۷میلیون و۹۸۲هزارو ۶۱۷ تومان به قیمت این خودرو افزوده شود؛ بنابراین قیمت نهایی این خودرو به ۴۰۸میلیون و۹۶۷هزارو ۴۸۲ تومان رسید.

حالا مشتریان این خودرو گزارش می‌دهند که ایران خودرو برای مشتریان دنایلاس (معمولی) عوعوت‌نامه‌ای برای تکمیل وجه ارسال کرده است اما به‌جای آنکه ۴۳ میلیون تومان را کم کند، قیمت را بیشتر کرده و مشتریان باید حدود ۱۰۴میلیون و۲۷۶هزارو ۴۴ تومان دیگر واریز کنند.

هرچند ایران خودرو در تماس مشتریان ابتدا زیر بار نرفته و اعلام کرده بود که «قیمت‌ها منطبق بر مصوبه شورای رقابت بوده و افزایش یا کاهش قیمت در مبنای قیمت محصول پایه است»، اما در نهایت با اطلاعیه‌ای اعلام کرد که موضوع پیش‌آمده ناشی از یک اشتباه در کد محصول بوده است و مشتریان قیمت محصولی را مدنظر قرار داده‌اند که از مهرماه سال گذشته متوقف شده و ایشن کمتری دارد! سپهر دادجوی‌تولکی، مدیرکل روابط‌عمومی شورای رقابت نیز در واکنش به این مسئله به ایسنا گفت: «ایران خودرو و سازمان حمایت جلسه‌ای تشکیل داده و مباحث مربوط به دنایلاس و ابهام ایجادشده در تفسیر مصوبه شورا مورد بررسی قرار گرفته است و مقرر شد که قیمت دنایلاس بر اساس مصوبات شورای رقابت اعمال شود و ایران خودرو در زمینه قیمت دنا شفاف‌سازی می‌کند». اطلاعیه‌ای که به نظر می‌رسد همان ادعای سو-تفاهم خریداران خودروی دنا از قیمت‌هاست!

با این حال حسین زاده‌قشمی، سخنگوی سازمان حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان، به «شرق» می‌گوید که خودروسازان حق ندانند قیمت دلخواه خود را اعمال کنند و باید به نرخ‌های شورای مصوب پایبند باشند. او توصیه می‌کند چنانچه مشتریان با قراردادهایی با نرخ بیشتر از شورای مصوب مواجه شدند، به سازمان حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان و تعزیرات شکایت کنند تا این سازمان‌ها خودروسازان را ملزم به فروش قیمت با نرخ مصوب کنند.

سرپیچی خودروسازان از قیمت‌های شورای رقابت در شرایطی است که دولت و مجلس محبت در حق صنعت خود را تمام کرده‌اند و حالا آنها برای تمکین از قیمت مصوب بازی درآورده‌اند.

البته تا آخرین لحظات به سبب تأییدنشدن صلاحیت فرد انتخاب‌شده (آقای سلاح‌ورزی) که از افراد باسابقه و مجرب این نهاد است، با سؤال مواجه بود. در جهان امروز این اصل اساسی به اثبات رسیده که بدون وجود بخش خصوصی مستقل و توانمند، امکان توسعه و رشد پایدار اقتصادی وجود ندارد. اما نقش آفرینی بخش خصوصی به‌عنوان همکار دولت در روند توسعه نیازمند فضایی است که مالکیت خصوصی در آن تضمین شده باشد و اصل بر رقابت و نه انحصار قرار گیرد و بازیگران اقتصادی آزاد باشند که با توجه به نظام قیمت‌ها در بازار تصمیم بگیرند که چه چیزی را در چه مقداری تولید و به بازار عرضه کنند. اصولی که هیچ اشاره‌ای نماند‌ها در دو سرفصل «محیط کسب‌وکار» و «مردمی‌سازی اقتصاد» (مواد ۴ و ۵ برنامه) شده است.

۳- روز قبل از ارائه برنامه هفتم توسعه پس از ۱۷ سال شاهد سفر بن‌فرحان، وزیر خارجه عربستان به کشورمان و ملاقات با آقای رئیسی و آقای امیرعبداللهیان بودیم. آقای رئیسی که به‌تاژگی از سفر به سه کشور مخالف آمریکا یعنی کوبا، ونزوئلا و نیکاراگوئه به کشور بازگشته بود، سفری که تحت‌الشعاع خبر وزیر خارجه عربستان و اخبار و شایعات درباره توافق موقت در موضوعات هسته‌ای و تبادل زندانیان قرار گرفت. این ابهام در سیاست خارجی و حدس و گمانه‌زنی‌ها از آینده روابط ایران و کشورهای منطقه و غرب و آینده برجام و… هرگونه فعالیت اقتصادی بلندمدت را ناممکن کرده است. در برنامه هفتم توسعه البته در سرفصل «سیاست خارجی؛ دیپلماسی سیاسی و دیپلماسی اقتصادی» (مواد ۹۹ و ۱۰۰) نشانه‌ای از تغییر رویکرد خارجی و دیپلماسی اقتصادی کشور به چشم نمی‌خورد و غیر از اصل «مبارزه با استکبار جهانی و رژیم صهیونیستی و حمایت از مستضعفین و…» که از اصول بنیادین نظام است، نکته مهم تاکید بر «تمرکز بر پیوندهای اقتصادی با همسایگان و کشورهای آسیایی، آفریقایی، آمریکای لاتین و قدرت‌های نوظهور و سازمان‌های بین‌المللی ازجمله سازمان همکاری شانگهای» است و نشانی از همکاری با کشورهای اروپایی و آمریکا به‌عنوان کشورهای صاحب علم و تکنولوژی که از ضرورت‌های توسعه‌ای در جهان امروز است، دیده نمی‌شود. اگرچه به نظر عمر برنامه‌های توسعه‌ای چندساله در جهان به سر آمده است و کمتر کشوری دیگر چنین برنامه‌هایی را در شرایط به‌شدت متغیر جهانی تدوین می‌کند. اما به هر حال بدون این نوع برنامه‌ها نیز نیازمند چارچوبی هستیم که برای حدود ۳۰ میلیون ایرانی زیر خط فقر که ۱۰ میلیون نفرشان چارچ فقر مطلق‌اند (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۲/۳۷) و از تأمین ساده‌ترین نیازهای شوخری می‌مسکن، ناتوان هستند و نمی‌توانند کالری مورد نیاز زندگی روزانه‌شان را تأمین کنند، فکری شود. فکری که از آسمان به زمین نازل نمی‌شود و نیازمند راه‌بردهایی است که چگونگی رشد بالای اقتصادی و ضرورت‌های آن ازجمله جذب سرمایه‌گذاری و جلب مشارکت مردم و فعالان اقتصادی و تعامل با جهان را مشخص کند که این خود نیازمند اراده معطوف به غلبه منطق اقتصادی بر مصلحت‌های سیاسی است که عموما در سپهر سیاسی کشورمان غایب بوده است و فقدان آن حتی بنیان‌گذار برنامه و برنامه‌نویسی را وادار به استعفا کرد.

خبر برگزیده

گزارش دیوان عدالت اداری از نتیجه شکایت از حداقل دستمزد سال ۱۴۰۲

شکایت کارگران رد شد

شرق؛ دیوان عدالت اداری شکایت از رقم حداقل دستمزد کارگران را رد کرد. دولت امسال دستمزد کارگران را فقط ۲۷ درصد افزایش داده است؛ آن‌هم در شرایطی که نرخ تورم بالاتر از ۴۰ درصد گزارش می‌شود. کارگران با اشاره به تورم بالا و کاهش روزافزون قدرت خرید به دنبال بریزش ارزش ریال می‌گویند که دستمزد ماهانه پنج‌میلیون و ۳۰۸ هزار تومان کفاف هزینه‌های ستنگین زندگی را نمی‌دهد و نبود تناسب بین نرخ تورم و درصد افزایش دستمزد سبب شد که آنان به دیوان عدالت اداری شکایت ببرند.
اِلنا درباره نتیجه شکایت کارگران از رقم دستمزدشان به نقل از مسعودی‌فر، معاون دیوان عدالت اداری، نوشته است که «شکایت از مصوبه شورای عالی کار درباره نرخ حداقل دستمزد کارگران در هیئت تخصصی دیوان عدالت اداری بررسی شد که رأی به رد این شکایت داده شده است». او همچنین توضیح داده است: «در اجرای قانون تبادل کردیم، توضیحات مجموعه شورای عالی کار را گرفتیم، پرونده به هیئت تخصصی بیمه کار و تأمین اجتماعی دیوان عدالت اداری ارجاع داده شد و هفته گذشته بررسی صورت گرفت. طبق اطلاعات ما هیئت تخصصی شکایت را موجه ندانست و رأی به رد شکایت صادر کرد و این رأی در مراحل چاپ و انتشار قرار گرفته و به صورت رسمی ابلاغ خواهد شد».
رد شکایت کارگران از رقم دستمزد امسال در شرایطی است که اتاق بازرگانی ایران هم که به نوعی نماینده کارفرمایان است، چندی پیش نسبت به تبعات افزایش ۲۷درصدی دستمزد کارگران هشدار داد. اتاق ایران در گزارش خود تاکید کرد که دولت با تورم فزاینده و کاهش قدرت خرید کارگران باعث کاهش نرخ بی‌کاری نشده است، بلکه این بی‌کاران هستند که از بازار کار انصراف داده‌اند. از آن سو فعالان صنعتی ایران هم از بحران نیروی کار ماهر در صنایع کشور می‌گویند و تاکید می‌کنند که نیروی کار ماهر راه خود را به سمت مشاغل غیرمولد یا مهاجرت کج کرده است. پارلمان بخش خصوصی در ادامه گزارش خود آورده است: «بررسی تحولات بازار کار نشان می‌دهد که اگر اقتصاد ایران به دنبال جبران فرصت‌سوزی‌های گذشته و رشد تولید باشد، باید راهکاری برای جذب نیروی انسانی در سن کار، افزایش فعالیت‌ها و تقویت زنجیره ایجاد ارزش تمهید شود؛ در غیر این صورت جمعیتی که باید مولد باشد و با ورود به بازار کار، به اعتلای اقتصاد کشور، ترقی معیشت خانوار و بهبود نسبت پشتیبانی صندوق‌های بازنشستگی کمک کند، فقط یک کم مصرف‌کننده صرف باقی خواهد ماند که این مسئله هم در منظر اقتصادی و هم از نظر اجتماعی می‌تواند به بروز بحران بینجامد.»

یادداشت

شاخص متزلزل بورس

عقبگرد دوباره شاخص کل بورس به ابتدای کانال دو میلیون واحد باعث ریزش قیمت سهام در بازار بورس شده است. اخبار مثبت مذاکرات و سیاست خارجی منجر به کاهش قیمت دلار شد، به نحوی که پس از چندین ماه دلار به کمتر از ۵۰ هزار تومان رسید. این موضوع از نظر روانی برای فعالان بازار سرمایه ایجاد واهمه می‌کند؛ چراکه معتقدند با کاهش قیمت دلار، ارزش سهام دلاری نیز کاهش پیدا می‌کند. عدم تحقق سود ناشی از طلب خودروسازان از دولت و قیمت‌گذاری دستوری خودرو، رکود در بازار مسکن و عملکرد ضعیف صنایع فلزی نیز از عوامل سرخ‌پوش‌شدن بورس هستند، اما در کل دلایلی که ممکن است باعث ناپایداری شاخص بورس در ایران شده باشند، عبارت‌اند از:

- تحریم‌های اقتصادی**، تحریم‌های بین‌المللی و تحریم‌های اقتصادی که بر ایران تحمیل شده است، می‌تواند باعث کاهش قیمت سهام و افزایش شاخص بورس به صورت عمده شود.
- نوسانات ارز**؛ نوسانات سیستماتیک ارز و تغییرات نرخ ارز برای شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران اهمیت بالایی دارد و ممکن است باعث تغییرات بزرگ در قیمت سهام شود.
- مشکلات اقتصادی داخلی**؛ مشکلات اقتصادی داخلی مانند تورم، کاهش تولید، کاهش رشد اقتصادی و بی‌ثباتی در سیاست‌های اقتصادی نیز می‌تواند باعث کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران و کاهش قیمت سهام شود.

- آشفتنی سیاست خارجی**؛ ناپسامانی‌های سیاست خارجی و ناپایداری در سیاست‌های داخلی و خارجی می‌تواند باعث عدم اطمینان سرمایه‌گذاران و کاهش قیمت سهام شود.
- شرایط جهانی**؛ شرایط جهانی مانند رویدادهای بین‌المللی همچون تغییرات قیمت انرژی و غذا بعد از جنگ اوکراین یا تغییرات در بازارهای جهانی می‌تواند باعث نوسانات در بورس ایران شود.
- لازم به ذکر است که این دلایل تنها چند موردی از دلایلی هستند که ممکن است باعث فریزشدن بازار بورس و کاهش ارزش سهام بازار سرمایه شوند که البته دلایل دیگری نیز وجود دارد. کاهش نوسانات بورس ایران، یک مسئله پیچیده است که تنها با یک راهکار ساده قابل حل نیست.
- برخی راهکارهایی که می‌توان برای کاهش نوسانات بورس ایران ارائه داد:
 - تقویت اقتصاد داخلی**؛ تقویت اقتصاد داخلی و افزایش رشد اقتصادی می‌تواند باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و کاهش نوسانات بازار شود. برای این منظور باید سیاست‌های اقتصادی مناسبی را در جهت حمایت از تولید و اشتغال اجرا کرد.
 - تحقیق و توسعه**؛ سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه می‌تواند باعث ارتقای کیفیت و بهبود عملکرد شرکت‌ها شود. این امر می‌تواند باعث افزایش قیمت سهام شود و در نتیجه به کاهش نوسانات بازار کمک کند.
 - افزایش شفافیت**؛ افزایش شفافیت و ارائه اطلاعات کافی و دقیق درباره شرکت‌ها و بازار می‌تواند باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و کاهش نوسانات بازار شود.

تنظیم **سیاست‌های پولی**؛ تنظیم سیاست‌های پولی می‌تواند باعث کنترل تورم و کاهش نوسانات بازار شود. برای این منظور باید سیاست‌های پولی مناسب و هماهنگ با وضعیت اقتصادی ایران اجرا شود.
۵. افزایش همکاری با بازارهای جهانی؛ افزایش همکاری با بازارهای جهانی و جذب سرمایه‌گذاران خارجی می‌تواند باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و کاهش نوسانات بازار شود.
افزایش همکاری با بازارهای جهانی؛ افزایش همکاری با بازارهای جهانی و جذب سرمایه‌گذاران ایرانی می‌تواند به دسترسی به بازارهای جهانی و افزایش فروش خود دست یابند. این مسئله می‌تواند باعث افزایش سودآوری و بهبود عملکرد شرکت‌ها شود که در نتیجه افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران را به دنبال دارد. همچنین با ورود به بازارهای جهانی، شرکت‌ها مجبور می‌شوند برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی، اطلاعات دقیق و شفاف بیشتری درباره عملکرد خود ارائه دهند. این مسئله می‌تواند باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و بازار سرمایه شود.